

**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΩΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΦΥΛΗΣ**
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΝΙΣΤΑΜΕΝΩΝ

Κληρικολαϊκή Σύναξις Γ' (15/28.11.2013)

Ἐκκλησία καὶ Πολιτική

Διαχρονικὴ Πρόκλησις

† Μητροπολίτου Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ,
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἐνισταμένων

Θεοφιλέστατε·
Σεβαστοὶ Πατέρες καὶ Μητέρες·
Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοὶ καὶ Ἀδελφές·
Τέκνα ἐν Κυρίῳ·

Οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτικῆς (ὄχι γενικῶς: «καὶ Ἐξουσίας») ἀποτελοῦσαν ἀνέκαθεν μίαν **πρόκλησι** γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς.

Τί ἀκριβῶς συμβαίνει;

Α'. Πόλις, Πολιτικὴ, Πολιτικοί, Πολῖτες

Ἡ ἀναφορά μας, ὡς Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, στὸ θέμα τῆς Πολιτικῆς, ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὡς Διδάσκαλος καὶ Παιδαγωγὸς τοῦ Λαοῦ, ἔχει καθῆκον νὰ ἐνδιαφέρεται σοβαρῶς γιὰ τὴν ἐξυγίανσι (καὶ) τοῦ πολιτικοῦ βίου μιᾶς χώρας.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἀποβλέπει βεβαίως στὴν ἴδρυσι μιᾶς ἐπίγειας Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ· δὲν διαθέτει μία πλήρως συγκροτημένη διδασκαλία *πολιτικῆς φύσεως*: δὲν εἶναι ἓνα *πολιτικο-κοινωνικὸ σύστημα/κίνημα*, μὲ σκοπὸ τὴν λύσι τῶν οικονομικῶν καὶ λοιπῶν σχετικῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τούτοις, οἱ Χριστιανοί, ὡς *πολιῖτες* τῆς ὀργανωμένης κοινωνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὡς *πολιῖτες* ταυτοχρόνως τοῦ Κράτους, ἐμπλέκονται καὶ μετέχουν στὰ *κοινά*, δηλαδὴ στὴν *πολιτικὴ*, μέσῳ δὲ τοῦ ἐν Χριστῷ Ἡθους ἐξευγενίζουσιν ἢ προσπαθοῦν, μὲ ὑψηλὸ αἶσθημα εὐθύνης, νὰ ἐξευγενίσουν τὴν *πολιτικὴ θεωρίαν καὶ πράξιν*.

* * *

Θὰ πρέπει, λοιπὸν ἐν πρώτοις νὰ ἔχουμε μίαν σαφῆ ἀντίληψιν τῆς σημασίας τοῦ ὅρου *Πολιτικῆ*.

Τὸ ρῆμα πολιτεύω-πολιτεύομαι καὶ ὁ ὅρος *πολιτικῆ* παράγονται ἀπὸ τὴν λέξι πόλις.

Πολιτικῆ σημαίνει τὴν φροντίδα/ἐνασχόλησιν περὶ τὰ *πολιτικὰ* ἢ τὰ τῆς πόλεως· σημαίνει τὴν *πολιτικὴ τέχνη*, τὴν *τέχνην τοῦ κυβερνᾶν*, τὴν *πολιτικὴν ἐπιστήμην*, ἢ ὁποῖα ἀσχολεῖται μὲ τὶς ἀρχὰς ποὺ καθορίζουν τὶς σχέσεις Πολιτείας καὶ Πολιτῶν.

Πολιτικὸς ἢ *πολιτικοὶ ἄνδρες*, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἐλέγοντο ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐλάμβαναν μέρος στὴν διαχείρισιν τῶν *κοινῶν τῆς Πολιτείας/Πόλεως* *πραγμάτων*.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ Πολιτεία, ὡς γενικὸς ἐκπρόσωπος τῆς *ἐθνικῆς ὁλότητος*, ἀσκεῖ ἔργον πολυσχιδὲς καὶ πολὺπλευρον, ἔργον ὑψίστης συμμασίας· ἐπομένως, ἡ *κυβερνώσα τάξις* ὀφείλει νὰ *πολιτεύεται* μὲ σύνεσιν καὶ σοφίαν, ὥστε οἱ *πολίτες* νὰ ἀποτελοῦν μίαν κοινωνίαν εἰρηνικὴν, ἀσφαλῆ, εὐημεροῦσα καὶ προοδεύουσα ἀπὸ κάθε ἄποψιν, στὴν ὁποία νὰ ἐπικρατῇ τὸ **Καλὸν** καὶ τὸ **Δίκαιον**.

Οἱ πολῖτες εἶχαν ἀνέκαθεν τὴν ἀπαίτησιν ἀπὸ τοὺς *πολιτικοὺς* νὰ εἶναι ἄξιοι τῆς Ἀρχῆς, δηλαδὴ νὰ συνδυάζουν τὴν *τέχνην τοῦ κυβερνᾶν* καὶ τὸ *εὐγενὲς φιλόανθρωπον ἦθος*, ὥστε αὐτοὶ (οἱ *πολιτικοὶ*) νὰ ἀποτελοῦν πρότυπον συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς *πολίτας*.

Εἶναι γνωστὸ τὸ ἀπόφθεγμα: «*φιλεῖ τὸ ἀρχόμενον μιμεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας*».

Ποῖοι ὅμως εἶναι οἱ ἄξιοι τῆς Ἀρχῆς ἄνδρες, ἀλλὰ πλέον καὶ οἱ γυναῖκες, σύμφωνα μὲ τὰ σύγχρονά μας κοινωνικὰ δεδομένα;

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας καὶ Θεός μας ὀρίζει ἐξ ἀποκαλύψεως, διὰ μέσου τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, ὅτι οἱ Ἄρχοντες/οἱ Ἡγούμενοι **πρέπει** νὰ εἶναι «*σοφοὶ* καὶ *ἐπιστήμονες* καὶ *συνετοὶ*» (Δευτερ. α' 13 καὶ 15).

* * *

Β'. Ὁ Χριστιανός: πολίτης ἐγκόσμιος καὶ ὑπερκόσμιος

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν οἱ *Πολιτικοὶ/οἱ Ἄρχοντες* ὀφείλουν νὰ ἐνσαρκώνουν *ικανότητα* τοῦ *κυβερνᾶν* καὶ *ἀκεραιότητα ἠθικὴν/πνευματικὴν*· καὶ ἐφ' ὅσον ὁ *Πολίτης/ὁ Ἀρχόμενος* εἶναι ταυτοχρόνως *ἐγκόσμιος* καὶ *ὑπερκόσμιος*, *πολίτης ἐπίγειος* καὶ *πολίτης ἐπουράνιος*·

- καθίσταται σαφές, ὅτι *Πολιτεία* καὶ *Ἐκκλησία* συναντῶνται, συνάπτονται καὶ συνεργάζονται, ἀποβλέπουσαι στὴν θεραπεία τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ *πολιτεύεσθαι* καὶ ἡ *πολιτικὴ ἐξουσία* φαίνονται ἀντίθετα καὶ ξένα πρὸς τὶς ἐπιδιώξεις καὶ τοὺς ὄραματισμοὺς τῆς

Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις στήν θεία ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας περιλαμβάνεται καί ἡ μεταμόρφωσις ἐν Χριστῷ τῆς Πολιτικῆς καί τῆς Πολιτείας, ὄχι βεβαίως μὲ τὴν ἔννοια τοῦ *καθαγιασμοῦ* Αὐτῶν, ἀλλὰ στήν προοπτικὴ νὰ ὑπηρετοῦν καὶ Αὐτὲς τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ὁ Χριστὸς μας, κατὰ τὸν Ἅγιο Απόστολο Παῦλο, εἶναι «ἡ Κεφαλὴ πάσης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας» (Κολασ. β΄ 10), καὶ δι' Αὐτοῦ «βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην» (Παροιμ. η΄ 15)· στὸν Θεὸ ἀνήκουν ὅλα, ἀκόμη καὶ ἡ Πολιτικὴ Ἐξουσία, καὶ ἀπὸ Αὐτὸν παραχωρεῖται Αὐτὴ στοὺς Πολιτικοὺς Ἄρχοντας.

Ἐπομένως, ἡ Ἐκκλησία, ὡς *πηγὴ θείας τάξεως καὶ ἠθικῆς*, χωρὶς βεβαίως νὰ *συζηματιάζεται* μὲ τὴν Πολιτικὴ, εἶναι ἐκ τῆς φύσεως Αὐτῆς ἀρμοδιὰ καὶ ὑποχρεωμένη νὰ ἐμπνέη καὶ ὀδηγῇ τὰ τέκνα Της στήν προοπτικὴ νὰ ἀναδεικνύουν Πολιτικοὺς Ἄρχοντας, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐμφοροῦνται ἀπὸ γνήσιες *Χριστο-εὐαγγελικὲς Ἀρχές*.

Ἐφ' ὅσον Ἐκκλησία καὶ Πολιτικὴ Ἐξουσία εἶναι θεσμοὶ θεοσύστατοι, συνάλληλοι καὶ ταγμένοι στήν Διακονία, στήν ὑπηρεσία τοῦ Λαοῦ, ἀπὸ ἐντελῶς εἰδικῆς βεβαίως σκοπιᾶς ἕκαστος, ἔπεται ὅτι *κακῶς καὶ λανθασμένως* ἐπιδεικνύεται ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς μία *ἀνευθυνότης* ἢ καὶ *ἀδιαφορία* ἐναντι τῆς Πολιτικῆς καὶ τῶν Πολιτικῶν.

Ἄν ἀποτελεῖ *ἐκκοσμίκευσιν* ἡ ἐνασχόλησις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τέκνων Της μὲ τὶς *πολιτικὲς ὑποθέσεις*· οὔτε εἶναι ἀσυμβίβαστο πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ Χριστιανοῦ τὸ *πολιτεύεσθαι*· οὔτε ἡ *πολιτικὴ ἠθικὴ*, στήν γνησίαν καὶ αὐθεντικὴν τῆς μορφῆς, εἶναι συνώνυμος πρὸς τὸ *ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην, τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴν διαφθοράν, τὸν αὐταρχισμό καὶ τὴν καταδυναστεύσει*.

Σὲ κάθε εὐκαιρία ἐκλογῶν, πρέπει μὲ φόβο καὶ ὑπευθυνότητα νὰ ἀκοῦμε τὸν Κύριο, ὁ Ὅποιος παραγγέλλει:

• «*Δότε ἑαυτοῖς ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετούς*», «*καὶ καταστήσω αὐτοὺς ἐφ' ὑμῶν Ἡγουμένους ὑμῶν*» (Δευτ. α΄ 13).

Καὶ ἐφ' ὅσον στήν Ἁγία Γραφή ὁ Ἄρχων τοῦ Λαοῦ καλεῖται καὶ *Ποιμὴν* (βλ. Ἰεζεκ. λδ΄ 23-24), θὰ πρέπει νὰ ἀπαιτοῦμε νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς τὰ χαρίσματα/προσόντα ἐνὸς χριστιανοῦ Ποιμένος (πρβλ. Α΄ Τιμ. γ΄ 1-7).

* * *

Γ'. *Υπεύθυνος Πολίτης*

Μὲ αὐτὰ λοιπὸν τὰ βασικὰ κριτήρια, ὀφείλει ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰ Μέλη Της, ὥστε νὰ μὴν ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴν *πολιτικὴ θεωρία καὶ πράξι*, ἀλλὰ νὰ συμμετέχουν ὑπεύθυνα στὴ θεόθεν δοθεῖσα Ἐξουσία, εἴτε ὡς Ἄρχοντες εἴτε ὡς Ἀρχόμενοι.

Ὁ ἴδιος ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος μᾶς προτρέπει: «*ποιῶμεν αὐτὸν (τὸν πολίτην) καὶ πραγμάτων ἄπτεσθαι πολιτικῶν, τῶν κατὰ δύναμιν*».

Ἡ καλή και ὑπεύθυνος χρῆσις τῆς ψήφου τῶν Χριστιανῶν ἀποτελεῖ **ιερό χρέος** αὐτῶν, διότι διὰ μέσου τῆς ψήφου αὐτῆς δὲν ἐπιδιώκεται κάποιον προσωπικὸν καὶ ἰδιοτελὲς ἀποτελέσμα, ἀλλὰ τὸ συλλογικὸν συμφέρον τοῦ Ἔθνους, τῆς Πατρίδος, τοῦ Κόσμου.

Οὕτως ἢ ἄλλως, ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Πολιτικὴ εὐρίσκονται ὑπὸ συνεχῆ **κρίσιν**, εἶναι **δεσμευμένες** ἀπὸ τὴν συνειδησι τῶν ὑπευθύνων πολιτῶν· τοῦτο ἀκριβῶς ὑπογραμμίζει μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν τὴν μεγάλη **εὐθύνη τῶν Χριστιανῶν**, οἱ ὅποιοι ἀναδεικνύουν τοὺς Ἄρχοντας καὶ κρίνουν-ἀξιολογοῦν Αὐτοὺς κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, βάσει τῆς ἀγιασμένης συνειδήσεώς τους.

Ἡ Ἐκκλησία, ναὶ μὲν δὲν **πολιτεύεται**, μὲ τὴν στενὴν ἔννοιαν· ἀλλ' ὅμως καλλιεργεῖ καὶ ἀναδεικνύει **υπεύθυνους πολῖτες**, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ αὐτῆ, ἡ Ἐκκλησία ἀσκεῖ καὶ μία ἀκόμη Διακονία, ἡ ὅποια εἶναι ὄντως **πολιτικὴ**, μὲ τὴν εὐρεῖαν ἔννοιαν τοῦ ὄρου.

Τί σημαίνει **υπεύθυνος πολίτης**; Εἶναι ἐκεῖνος ὁ Χριστιανός, ὁ ὅποιος παρακολουθεῖ κατὰ τὸ δυνατόν πληρέστερα τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Πατρίδος του· σχηματίζει ὅσο τὸ δυνατόν πληρέστερα προσωπικὴν, ἀντικειμενικὴν ὅμως καὶ ἀπαθῆν, ἀντίληψιν γιὰ τὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν Πατρίδα του· ἀλλὰ, καὶ γιὰ τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ἔχουν ἀναλάβει τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Λαὸν γιὰ νὰ κυβερνήσουν καὶ ἐπιλύσουν τὰ κοινωνικὰ-πολιτικὰ αὐτὰ προβλήματα.

* * *

Δ'. Τὸ μεγάλο πλεονέκτημα τῶν Χριστιανῶν

Ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτό, ἀποτελεῖ πράγματι **μεγάλῃ ἀσέβεια** ἐκ μέρους τοῦ Χριστιανοῦ, ἡ ἀνευθυνότης, ἡ ἀδιαφορία, ὁ φανατισμὸς, ἡ προκατάληψις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδιοτέλεια, μέσῳ τῆς ὁποίας καλλιεργεῖται ὄχι ἡ γνήσια **πολιτικὴ**, ἀλλὰ ἡ **πελαταιακὴ σχέσις** μεταξὺ Ἀρχόντων καὶ Ἀρχομένων.

Μέσα στὴν σύγχυσι τοῦ κατακερματισμένου συγχρόνου μας πολιτικοῦ κόσμου, ὅπου ἐπικρατοῦν ποικίλες πολιτικὲς ἰδεολογίες, ἐκφραζόμενες ἀπὸ Παρατάξεις καὶ Κόμματα, οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν ἓνα **μεγάλο πλεονέκτημα**: μὲ φωτισμένο νοῦ καὶ νηφάλια συνείδησι, εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐνταχθοῦν στὴν πολιτικὴ ὀργάνωσι τῆς προτιμῆσεώς τους, ὑπὸ τὸν ὄρον βεβαίως ὅτι αὐτῆ ἡ ὀργάνωσις **δὲν** θὰ **ἔχη** **χαρακτῆρα ἀντιχριστιανικὸν καὶ ἀθεϊστικόν**· **δὲν** θὰ **ἔχη** **εἰδωλοποιήσῃ** τὸ Ἔθνος· **δὲν** θὰ **ἔχη** **θρησκευοποιήσῃ** τὴν πολιτικὴν· **δὲν** θὰ **ἔχη** **χαρακτῆρα ὀλοκληρωτικὸν καὶ τυραννικὸν/ἀπολυταρχικόν**· **δὲν** θὰ **καλλιεργῇ** τὴν **ἀναρχίαν**· **δὲν** θὰ **λειτουργῇ** **αὐτόνομον** καὶ **ἀνεξάρτητον** ἀπὸ τὴν **Παράδοσιν** τοῦ τόπου καὶ τοῦ Ἔθνους· **δὲν** θὰ **διεκδικῇ** τὸ **χριστιανικὸ ὄνομα**, **φορέας** καὶ **πηγὴ** τοῦ ὁποίου εἶναι **ἀποκλειστικὰ** καὶ **μόνον** ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ ὑπεύθυνος συμμετοχὴ τῶν Χριστιανῶν στὰ διάφορα ἐκκοσμικευμένα πλέον πολιτικὰ Κόμματα εἶναι **ἀνεκτιμήτου κοινωνικῆς σημασίας**· διότι,

οί Χριστιανοί—*μέ την γνήσια εὐαγγελική τους συνείδησι, την ὑπερκομματική και ἐσχατολογική τους ἀναφορὰ*— ἐπιτυγχάνουν δύο βασικούς κοινωνικούς στόχους: **πρῶτον**, ἐμποδίζουν τὴν ἀπολυτοποίησι τῶν Κομμάτων καὶ διατηροῦν αὐτὰ ἀνοικτὰ στὸ κοινωνικὸ σύνολο· **δεύτερον**, ὠθοῦν τὰ Κόμματα, παρὰ τὶς ἰδιοτυπίες τους, νὰ λειτουργοῦν ἐναρμονιστικὰ καὶ ἀλληλο-συμπληρωματικά, ὡς συνδετικοὶ παράγοντες ἀνθρώπων μὲ κοινούς Ὁραματισμοὺς γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

* * *

Ε'. Στάσις καταφατική καὶ ἀποφατική

Στὸν ἐπίλογο τῆς *Εἰσηγήσεώς* μου αὐτῆς, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἀπολογηθῶ τρόπο τινά· καὶ ἐξηγοῦμαι.

Μὲ τὴν ἑναρξί τῆς ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας μου ὡς Ἐπισκόπου, ἀντιμετώπισα, μὲ εἰλικρινῆ καὶ βαθειὰ ὀδύνη, Ὁρθοδόξους Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι εἶχαν διαστρεβλωμένη ἀντίληψι γιὰ τὴν σχέσι *Ἐκκλησίας καὶ Πολιτικῆς, Ἐκκλησίας καὶ Κοινωνικῶν Προβλημάτων· εἶχαν ἄγνοια τοῦ χριστιανικοῦ-εὐαγγελικοῦ χρέους τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης· δὲν εἶχαν αἴσθησι τῆς ἔννοιας τοῦ συνυπεύθυνου τῶν προσώπων μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολο.*

Ἡ ἀνεύθυνη καὶ λανθασμένη αὐτὴ ἀντίληψις ἦταν φανερό, ὅτι ἀπέρρεε ἀπὸ τὴν *ἀστικοποιημένη χριστιανικὴ ζωὴ τους*· μιᾶς ζωῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν νοοτροπία τῆς *μικροαστικῆς τάξης*, τοῦ *ἀστικοῦ ὕλισμοῦ*: *ἀτομικισμός, καταναλωτισμός, ὄνειρα κοινωνικῆς ἀνόδου, ἐμμονὴ σὲ ὄ,τι ἐμπνέει ἀσφάλεια, συντηρητισμός, μίμησις μεγαλοαστῶν, συμβατικότης καὶ συμβιβασμός, ἀτολμία καὶ παραίτησις ἀπὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν διόρθωσι τῶν κακῶς κειμένων...*

Εἶναι ἡ κλασσικὴ μορφή τοῦ *τυπικοῦ χριστιανοῦ*, ἡ—κατὰ μίαν ἔκφρασι— τοῦ *ἐπαγγελματία χριστιανοῦ*, ὁ ὁποῖος συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα ταυτίζει **Ἀστοχριστιανισμό** καὶ **Χριστιανισμό**· ὁ ὁποῖος ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ τὴν χαρισματικὴ διάστασι τῆς προσεγγίσεως τοῦ Κόσμου καὶ τῶν δομῶν του, καὶ τῆς σχέσεώς μας μὲ αὐτόν.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ *Σύναξις* μας σήμερα ἄνοιξε ἓνα *παράθυρο* γιὰ τὴν ἐξοδο ἀπὸ τὴν ἀντι-εὐαγγελικὴ νοοτροπία αὐτῆ.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας ἔχει, **δόξα τῷ Θεῷ**, τὴν ἀπλανῆ *πολιτικὴ θεολογία* Της καὶ δὲν ἀντιμετωπίζει διλήμματα ἀγωνιώδη, οὔτε ἐνθαρρύνει τὴν **παθητικὴν στάσι** ἢ τὴν **ἀνευθυνότητα** καὶ τὴν **ἀστικὴν λογικὴν** ἔναντι τοῦ Κόσμου.

Ἡ στάσις τοῦ Χριστιανοῦ ἔναντι τῶν Κοινωνικῶν Δομῶν καὶ Προβλημάτων χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν Παράδοσί μας ταυτόχρονα ὡς **καταφατικὴ** καὶ **ἀποφατικὴ**.

Εἶναι **καταφατική**, διότι πορσεγγίζει ὅλα τὰ τοῦ Κόσμου μέσα στὰ ὅρια τῆς *Διακονίας τοῦ Ἄνθρώπου*.

Εἶναι ἐπίσης καὶ **ἀποφατική**, διότι δὲν παύει νὰ πιστεύη ὅτι «ένός ἐστι χρεία», καὶ ὅτι ἡ προοπτικὴ τῶν Χριστιανῶν εἶναι **ἐσχατολογική**.

Παρὰ ταῦτα, οὔτε ἡ ἐπιδίωξις τοῦ ἐνός *τελικοῦ σκοποῦ* δικαιολογεῖ τὴν **ἀδιαφορία** καὶ **ἀνευθυνότητα** γιὰ τὴν *κοινωνικὴ πραγματικότητα*· οὔτε πάλι ἡ φροντίδα γιὰ τὴν *κοινωνικὴ παρέμβασι* δικαιολογεῖ τὸν παραμερισμὸ τοῦ *κύριου σκοποῦ*.

Ἡ χάραξις τῆς *χρυσῆς τομῆς* ἀποτελεῖ ἔργο ἐν Χριστῷ *συνέσεως*· εἶναι ἐνδείξις, ὅτι ἀρνούμεθα τὴν συμμετοχὴ μας στὴν διαμόρφωσι καὶ ἐπικράτησι μιᾶς *Κοινωνίας εὐκολίας καὶ εὐτέλειας*, μιᾶς *Κοινωνίας* ποῦ με φιλαυτία ἐπιλέγει τὴν *εὐκολία καὶ τὴν μακαριότητα τῆς ἀνευθυνότητος*.

Οἱ ὅροι *Χριστιανός* καὶ *Πολίτης* καὶ *Ἄνθρωπος* ἀντιβαίνουν στὸν ὅρο *ἀνευθυνότης*· οἱ Χριστιανοί, ὡς οἱ κατ' ἐξοχὴν *ἐνεργοὶ καὶ ὑπεύθυνοι Πολῖτες*, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀφήνουν στὰ χέρια τῶν *μικρῶν καὶ μοιραίων* τὴν Πολιτικὴ καὶ τὴν διαχείρισι τῶν δημοσίων πραγμάτων, ἂν πράγματι θέλουν νὰ μὴν ἐπαναληφθοῦν, ὅσα τερατώδη ἐγέννησαν ἡ **διαφθορά**, ἡ **συναλλαγή** καὶ ἡ **πελατειακὴ πολιτικὴ**.

Ὁ Θεὸς μαζί Σας!

Εὐχαριστῶ!

■ Βιβλιογραφία

Αργυρόπουλος, Ἀνδρέας Χ., Τὸ Ἐπαναστατικὸ Μήνυμα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, Σειρά: «ΕΞΟΔΟΣ στὴν Κοινωνία καὶ τὴ Ζωή», Ἀθήνα 2009.

Δημητρόπουλος, Παναγιώτης Χ., «*Πολιτεία*», λήμμα στὴν Θ.Η.Ε., τ. 10, σελ. 497-505, Ἀθῆναι 1967.

– τοῦ Αὐτοῦ, Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἠθικὴ, ἐν Ἀθῆναις 1970.

Κοτταδάκη, Ἀθανασίου, «*Ἡ πορεία πρὸς τὴν ὠριμότητα*», στὸ ἔργο του: «Παραλλαγές με θέμα τὴν Ἑλπίδα», σελ. 16-26, ἐκδόσεις «Γῆνος», Ἀθῆναι 1973.

Μαντζαρίδη, Γεωργίου Ι., Χριστιανικὴ Ἠθικὴ, ἐκδόσεις β', ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονικὴ 1983.

Μεταλληνοῦ, Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Δ.*, «*Ὁρθοδοξία καὶ Κοινωνικοπολιτικὴ Διακονία*», στὸ ἔργο του: «Ὁρθόδοξη Θεώρηση τῆς Κοινωνίας», σελ. 29-56, ἐκδόσεις «Μήνυμα», Ἀθῆνα 1986.

– τοῦ Αὐτοῦ, Ἡ Ἐκκλησία μέσα στὸν κόσμο, ἐκδόσεις Α.Δ.Ε., Ἀθῆνα 1988.

– τοῦ Αὐτοῦ, «*Ἀπὸ τὸ Μαρτύριο στὸν Πειρασμὸ τῆς Ἐξουσίας*», στὸ ἔργο του: «Συναντήσεις...», σελ. 203-216, ἐκδόσεις «Ἀρμός», Ἀθῆνα 2005.

– τοῦ Αὐτοῦ, «*Ἀπήχηση τῶν Χριστιανοκοινωνικῶν Ἰδεῶν καὶ Ἀγώνων τῆς “Χριστιανικῆς Δημοκρατίας” στὸν Θεολογικὸ Κόσμο καὶ τὴ “Διανόηση”*», στὸ ἔργο του: «Συναντήσεις...», σελ. 247-262, ἐκδόσεις «Ἀρμός», Ἀθῆνα 2005.

- τοῦ Αὐτοῦ, «Οἱ “Ἑπτὰ” τῶν Πράξεων καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Πολιτικὴ Διακονία», στὸ ἔργο του, «Μαρτυρίες γιὰ Θέματα Πνευματικὰ καὶ Κοινωνικὰ», σελ. 262-277, ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 2010.

Μητροπολίτου Ὁρους Λιβάνου Γεωργίου (Χόντρ), «Ἐκκλησία καὶ Πολιτικὴ», στὸ περιοδικὸ «Σύναξη», τεύχος 103/Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 2007, σελ. 32-40.

Μπουγάτσος, Ν.Θ., Ἡ πολιτικὴ ζωὴ καὶ σκέψη τῶν Ἑλλήνων Πατέρων, ἐκδόσεις «Παρουσία» (ἄ.τ. καὶ χ.).

Μπούκη, Χριστοῦ Ν., Χριστιανικὴ Ἠθικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Κοινωνολογίας, Ἀθῆναι 1973.

Ροδίτη, Δ. Γεωργίου, Χριστιανισμὸς καὶ Πλοῦτος, ἔκδοσις β΄, Ἀθήνα 1994.

«Χριστιανικὴ», Ἐφημερίδος, «Ἐθνικὴ Οἰκονομία καὶ Κοινωνικὴ Δικαιοσύνη – Ἀπὸ τὴν κρίση στὴν ἀνασυγκρότηση», Ἡμερολόγιο 2012 (Ἀφιέρωμα).

- τοῦ Αὐτῆς, «Ἑλληνικὸ Ἔθνος, Παγανιστικὸς Ἐθνικισμὸς καὶ Ρωμηοσύνη – Ἀπὸ τὸν Ἐθνισμὸ στὴν Οἰκουμένη», Ἡμερολόγιο 2013 (Ἀφιέρωμα).

- τοῦ Αὐτῆς, «Ἐκκλησία καὶ Πολιτικὴ – Ἀλληλεπιδράσεις, ἀντιθέσεις καὶ σχέσεις Ἐλευθερίας», Ἡμερολόγιο 2014 (Ἀφιέρωμα).

Ψυχάρη, Θεοδώρου Ν., Χριστιανικὴ Ἠθικὴ, Ἀθῆναι 1961.

(*) Ἐκφράζω τὶς ἰδιαιτέρες καὶ εἰλικρινεῖς εὐχαριστίες μου στὸν σεβαστὸ Αἰδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μεταλλινὸ γιὰ τὴν ὀλοπρόθυμο διάθεσι τῶν ἀνωτέρω πολυτίμων ἄρθρων του καὶ τὴν ἐνθάρρυνσι νὰ ἀσχοληθοῦμε μετὰ τὸ θέμα μας «Ἐκκλησία καὶ Πολιτικὴ».

- Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλλινὸς ἐπίσης μᾶς ὑπέδειξε τὰ ἀκόλουθα ἔργα ὡς τὰ καλύτερα γιὰ τὸ θέμα: *Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Ἐκκλησία (Ὁρθόδοξία) καὶ Πολιτικὴ*, στὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶχαμε τὴν δυνατότητα νὰ ἀνατρέξουμε:

- 1) **Μουρατίδη Κων.**, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Ἀθῆναι 1965.
- 2) **Μαρίνου Ἀναστασίου**, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐκδοσις Ἰδρύματος Ἰ. καὶ Ἐ. Γρηγοριάδου, Ἀθῆναι 1984.
- 3) **Ζαχαροπούλου Νικ.**, Ἱστορία τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴν Ἑλλάδα, τεύχος Α΄, ἐκδόσεις Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1985.
- 4) **Κονιδάρη, Ι.Μ.**, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, ἐκδόσεις Σακκούλα, Ἀθήνα 1993.
- 5) **Μανίκα, Κων. Ἰ.**, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴ νεώτερη Ἑλλάδα, Ἀθήνα 1994.

